

УДК 712-1+ 712.7

THE INFLUENCE OF ARCHITECTURAL STYLES ON FORMATION IN ARCHITECTURAL DESIGN AND FASHION

ВПЛИВ АРХІТЕКТУРНИХ СТИЛІВ НА ФОРМОУТВОРЕННЯ В АРХІТЕКТУРНОМУ ДИЗАЙНІ ТА МОДИ

Tyurikova, O. M. / Тюрікова О. М.*PhD, Associate Professor/ к.п.н, доцент**Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture**str. Didrichson, 4, Odessa, 65052, Ukraine**Одеська державна академія будівництва і архітектури,**Одеса, Дідріхсона, 4, 65052, Україна**ORCID: 0009-0001-4523-2513***Nesterenko D. A. / Нестеренко Д. А.***assistant/асистент**Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture**str. Didrichson, 4, Odessa, 65052, Ukraine**Одеська державна академія будівництва і архітектури,**Одеса, Дідріхсона, 4, 65052, Україна**ORCID:0009-0007-4682-2324***Bondar O. / Бондар О.***student/ студент**Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture**str. Didrichson, 4, Odessa, 65052, Ukraine**Одеська державна академія будівництва і архітектури,**Одеса, Дідріхсона, 4, 65052, Україна**ORCID: 0009-0004-5186-8640***Lozinska Ya. / Лозінська Я.***student/ студент**Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture**str. Didrichson, 4, Odessa, 65052, Ukraine**Одеська державна академія будівництва і архітектури,**Одеса, Дідріхсона, 4, 65052, Україна**ORCID:0009-0002-7825-9242*

Анотація. В статті розглянуті проблему впливу архітектурних стилів на формоутворення в архітектурному дизайні та моді. На основі аналізу стилістично визначених архітектурних об'єктів минулого, виокремлено формальні ознаки, які є спільними для моди та архітектури. Акцентовано увагу на особливості проектних підходів до формоутворення в архітектурному дизайні та моді на підставі аналізу соціокультурних умов, образу життя людини та суспільства в цілому. Встановлені культурологічні засади дизайн - проектування та композиційного формоутворення. Проведені паралелі між художньо-образними рішеннями в різних царинах мистецтва та дизайну. Описано студентський проектний експеримент. Розглянуто засоби матеріалізації спільних стилєвих ознак в студентських творчих роботах.

Ключові слова: стиль, архітектура, дизайн, мода, мистецтво, композиція, формоутворення.

Вступ.

Єдність підходів до формоутворення в архітектурі, дизайні, моді візуально очевидна (рисунок 1), що надає можливість провести паралелі між цими сферами творчої діяльності людини та встановити ієрархію, взаємозалежність та засоби композиційного формоутворення на засаді спільних джерел. Проектна практика та засоби її матеріалізації в архітектурі та дизайні відштовхуються від соціокультурних умов, соціального замовлення та матеріально-технологічної бази.

Архітектурні споруди як довготривале явище, задають контури художнього експерименту в мистецтві та дизайні, формують певну базу для натхнення, розвитку та передбачення в системі композиційного формоутворення. Мода виступає як соціально-художній експеримент, запит на актуальне бачення краси, на актуалізований в часі та обставинах погляд на людину та її образ життя. Мода реалізується не тільки в одязі, а й в інших проявах дизайну, в поведінці, в відношенні до оточення та суспільства та ін.

Дослідження наукових джерел та практики показали, що існують погляди на моду та архітектуру як на галузі, які мають подібні ідеї та принципи, засновані на формі, мають загальну концепцію дизайну, застосовують основи форми та функції [1-5]. Такі визначені авторитети в царині моди та архітектури як Коко Шанель, Заха Хадід та ін. наголошували, що «Архітектура і мода засновані на структурі і формі та перетворюють предмети першої необхідності (такі як одяг і житло) на мистецтво» [1]. Основна спільність цих явищ в утворенні художніх цінностей, що мають духовне значення. Дизайнер Ю. Грушевська бачить в архітектурі джерело натхнення [2], формулює дизайн- ідеї на кшталт «колоритне поєднання шоколаду з джазом», наводить приклад бренду Dolce&Gabbana, як той, де розвинута тематика архітектури і мистецтва.

І. Бородкіна досліджує симбіоз культурних традицій в архітектурі та моді [3];

Н. Барна наголошує на культурно-екологічній детермінації дизайну та архітектури, які він вважає рефлексорними системами та визначає спільність в певних контекстах, трактує дизайн і моду як «аранжувальників» структур

Рисунок 1 – Візуальні паралелі між архітектурою та модою

архітектури. Для архітектури і моди, за Н. Барною, характерні: спільність художньо-пластичних переживань, динамічний формотворчій простір, композиційні підходи на засаді поетики (ідея, сюжет, тема, або ширше – міф, ідеологія, філософська підстава естетики), програма світоутворення, засоби виразності [4].

Об'єктом дослідження визначені процеси стильового формоутворення в архітектурному дизайні та моді у вигляді фотоматеріалів, літературних описів, графоаналітичних досліджень та особистих вражень.

Предмет дослідження полягає у архітектурно-дизайнерських засобах стильового формоутворення, виокремленні формальних ознак, які є спільними

для моди та архітектури.

Мета дослідження полягає у визначенні та практичному апробуванні композиційних засобів стильового формоутворення.

Для досягнення декларованої мети дослідження вирішені такі наукові завдання:

- дослідження, систематизація та опис факторів, що впливають на стильове формоутворення;
- визначення спільних рис та підходів в стильовому формоутворенні в архітектурі і моді;
- проведення проектного експерименту щодо практичного застосування засобів стильового формоутворення, організації системи вражень та рефлексії.

При вирішенні завдань дослідження є необхідність враховувати системний підхід до аналізу факторів стильового формоутворення.

Дослідження факторів, що впливають на стильове формоутворення неможливо без визначення дефініцій «стиль» та мода.

Обидва поняття мають статус між наукових з достатньо високим рівнем ототожнення, якими користуються лінгвістика, естетика, психологія, культурологія, філософія, мистецтвознавство, літературознавство тощо [5]. Дослідники підкреслюють культурологічний сенс цих понять, аналізують стиль як якість конкретної культури, що встановлює відмінності цієї культури від будь-якої іншої. Це дає нам змогу провести деякі паралелі між різними явищами культури (мода, архітектура) всередині певного стилю.

Стиль відбувається як конструктивний принцип будування культури та як її «генний» набір, представник «цілого в частині» [5]. Стилю притаманні такі **характеристики:**

1. *відносна самостійність* (спроможність існування за межами соціокультурної ситуації, якою був породжений, створювати власні традиції);
2. *соціальність* (залежність виникнення від соціокультурної ситуації, розвитку соціально-економічних умов життя, особливостей життя і традицій народу; спроможність вирішення життєвих проблем, адаптація у світі актуальної

культури);

3. *діалогічність* (взаємодіє з іншими стилями, організує комунікацію на різних рівнях);

4. *інтеграційність* (має синтезуючий характер, об'єднує широкий спектр складових та їх проявів);

5. *типологічність* (виявляє у взаємодії типологічні ознаки);

6. *змінність* (змінюється зі змінами співвідношень між ідейним змістом діяльності та її формами); *цілісність* (має власну структуру, певні взаємозв'язки між структурними елементами, ієрархічну побудову, наявні інтегральні якості (невідокремленість елементів) [5]; *багатокомпонентна структура* (і як результат є функцією взаємодії визначених складових); *багаторівнева природа*.

Стиль виступає як **фактор**: *творчого процесу, соціального буття, художнього процесу* – забезпечує розвиток художньої традиції на новій підставі, здійснює художню взаємодію різних епох без порушення сучасного цілого, тобто виконує роль віку. Його трактують як фактор:

- *культури*, що орієнтує ставлення до попередньої і сучасної культури;
- *мистецького впливу*, який визначає характер естетичного впливу;
- *оперативного впливу на свідомість людини* – спосіб удосконалення культурної реальності і джерело насолоди;
- *художньої комунікації* – «точка зустрічі» свідомостей, місце перетинання їх спільних прагнень.

Концептуальні пласти стилю акцентують увагу на:

- 1) внутрішній взаємодії людини із собою;
- 2) комунікації людини з людиною;
- 3) взаємодії людини і суспільства,
- 4) відносинах особистості і людства;
- 5) «другій природі»: матеріальна культура і людина;
- 6) ставленні людини до природного середовища;
- 7) ставленні особистості до духовної культури;
- 8) взаємодії людини і всесвіту (космосу). Стиль як «маніфестація культури»

втілює ці пласти до складної багатошарової структури стилю; в кожній з її складових констатує тим самим естетичну єдність цілого.

Структура стиля включає:

- ❖ *ціннісно-смісловий шар*, що забезпечує стильову єдність усіх рівнів;
- ❖ *національний шар*, який втілює особливості національної культури, регіональну стилістичну спільність;
- ❖ *національно-стадіальний шар*, що визначає особливості певного етапу історичного і художньо-культурного розвитку національного стилю;
- ❖ *стиль напрямку* (школи), який встановлює внутрішню спільність кожного з напрямків (шкіл), що має бути підґрунтям їх взаємодії, зближення, розширення, звуження, доповнення тощо;
- ❖ *стиль індивідуальності* митця – втілює тип його художнього мислення, його «душу в стилі»;
- ❖ *стиль творчого періоду* митця, який залежить від змін у творчому житті, індивідуальності особистості, типу мислення, ціннісних орієнтацій тощо;
- ❖ *стиль продукту діяльності*, що відбиває особистість митця у продукті його діяльності.

Для **розвитку стилю** характерним є діалектичний процес ускладнення його структури, збільшення шарів, наростання ступенів його розбіжностей і одночасно спільності з іншими феноменами культури, підвищення індивідуальної несхожості, досягнення стилістичної оригінальності та неповторності й, одночасно, збільшення ступеня стилістичної спільності.

Стиль – як «імперативний наказ цілого», визначається спрямованістю і характером відхилень від «нейтрального» («стандартного») зразка. Щоб виявити стиль діяльності треба зіставити стилістично забарвлений зразок із його стилістично нейтральним еквівалентом.

Мода виражає відношення до зовнішніх форм культури на певному етапі та в певний період: до стилю життя, одягу, технічних засобів, поведінки тощо. Для моди характерні прагнення до змін. Традиційно моду ототожнюють з одягом.

Історичний розвиток людини, який має прояв в різноманітті «аранжування»

людського тіла, тісно пов'язаний з образом життя та системою суспільних цінностей. Це не є виключно потягом до новизни або пошуком ідеалу краси, а є втіленням стійких або тимчасових ідеалів епохи. Одяг вирішує утилітарні, естетичні, соціальні функції стосовно людини, соціальної групи, специфіки діяльності. Архітектурна мода вирішує такі ж самі завдання, але в більш довговічних матеріалах. Стосовно людини, мода коректує її фізичні природні дані згідно з естетичними пріоритетами часу (підкреслює чи скриває: гендерні ознаки, соціальний статус, належність до професії, пріоритети діяльності та ін.). Одяг – це певний символ, міст між людським тілом та оточуючим світом. Архітектурна мода це теж пошук проміжної форми між природою та людиною, але в неї реалізується виключно естетичний або соціальний порівняно довготривалий ідеал. Мода використовує інстинкт наслідування, є певним ціннісним тестом суспільства. Архітектурна мода наслідує технічні та художні досягнення різноманітних епох та шкіл, й теж є ціннісним тестом суспільства. Мода в одязі та архітектурі є певним дзеркалом часу, але цей час для них не однаковий. Зодчий та кутюр'є є медіумами, які вловлюють подих часу та його вимоги. Обидві моди мають циклічно-фазовий характер розвитку. Моді притаманні «хвилі» та відливи, традиції та стандарти. Мода завжди руйнує встановлені естетичні авторитети і є демонстраційною. Вона експеримент за своєю суттю й застосовує засоби пропаганди та реклами для свого просування. Мода в одязі пройшла шлях від статусу капіталовкладення та майна до категорії товару, від елітарної творчості до масового виробництва. Змінилися критерії якості продукту. Співвідношення між функціональністю та демонстраційністю змінилося. Виробилися певні стабільні форми та канони в системі рухливих змін, які получили назву «класичних» як в одязі, так і в архітектурі. На зміну маскарадності прийшла комбінаторика та універсальність.

В навчальному процесі професійної підготовки майбутніх архітекторів було проведено проектний експеримент стосовно визначення спільних рис в моді та архітектурі. Перше завдання пропонувало розглянути історичний або сучасний архітектурний об'єкт та на його підставі утворити власний образ одягу, який

відігравав би роль модного молодіжного орієнтиру або сучасної модної тенденції [5-10]. На рисунках 2.1 - 2.4 представлені пошукові справи студентів 1-3 курсів зі стильового формоутворення.

Рисунок 2.1 – Сучасний історизм в дизайні одягу

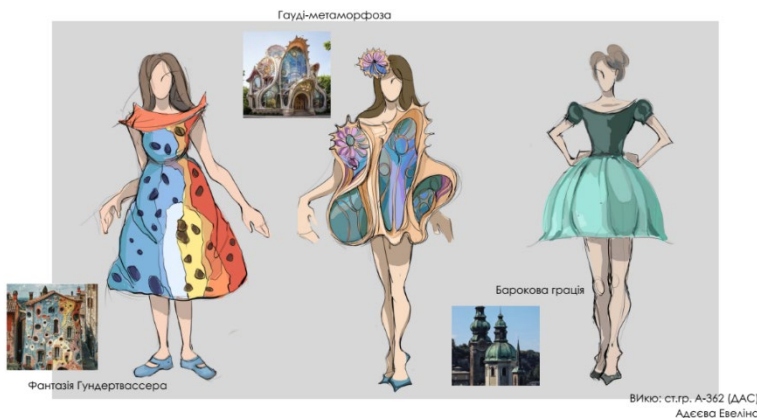
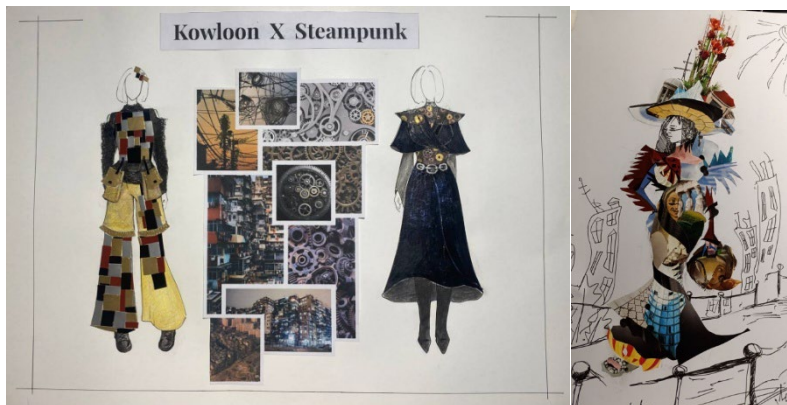
Авторська розробка

Рисунок 2.2 – Молодіжна еkleктика міських трущоб

Авторська розробка

Рисунок 2.3 – Іронічно-регіональна трактовка стильових напрямків

Авторська розробка

Рисунок 2.4 – Мода хмарочосів

Авторська розробка

Другим завданням було втілення образу в матеріалі. Авторський колектив групи 1 курсу (Бондар Ольга, Бражко Анна, Лозінська Яна, Луценко Олександр (модель) Раєва Марія) дослідили особливості конструктивізму й створили костюм «Моноліт». Конструктивізм 1920-х років відрізняється раціональністю, практичністю та відмовою від зайвих декоративних деталей.

Особливості стилю:

1. Геометричність: точні форми будівель (прямокутники, циліндри, куби), прямі лінії, суворі та лаконічні форми без зайвого декору, плоскі дахи.
2. Функціональність: всі деталі конструкції мають певне призначення, без надмірностей.
3. Асиметрія: використання асиметричних композицій та деталей.
4. Індустріальний характер стилю: застосування нових промислових матеріалів (бетон, метал, скло) [11-14].

В одязі особливості конструктивізму можна показати через суворі геометричні силуети та форми, мінімалізм та асиметричний крій тканини. Також можна використовувати різні фактури (наприклад, поєднувати жорсткі та

пластичні тканини). Колірна палітра – монохромна (коричневий, сірий, чорний, білий, іноді присутні акцентні кольори). Для конструктивізму в одязі також характерні функціональні елементи, наприклад, великі кишені, застібки-блискавки та ремені. У рамках Фестивалю Дизайну було проведено конкурс високої архітектурної моди, який продемонстрував, що в основі формоутворення за мотивами архітектури лежать різноманітні підходи та принципи. У студентських роботах можна помітити прямі та завуальовані відтворення різних архітектурних стилів. На конкурс було представлено студентський проект «Моноліт» – костюм, натхненний стилем конструктивізму. Робота передає основні риси вищезгаданого стилю та демонструє один із варіантів інтерпретації конструктивізму в моді, а також реалізацію модного ескізу (рисунок 2.5)

Рисунок 2.5 – Варіанти інтерпретації конструктивізму в моді, а також реалізацію модного ескізу

Авторська розробка

Висновки.

Таким чином, на підставі аналізу наукових джерел, була зроблена систематизація та опис факторів, що впливають на стильове формоутворення; визначенні спільні риси та підходи в стильовому формоутворенні в архітектурі і моді; був проведений проектного експеримент щодо практичного застосування засобів стильового формоутворення, організації системи вражень та рефлексії; виявлені стилеутворюючі фактори та стильові ознаки конструктивізму, та транслявання засобів стильового формоутворення в архітектурі в молодіжну моду.

Подальші пошуки справовуємо на встановлення особливостей різних культур та національних традицій в системі: архітектура - одяг.

Література:

1. Круглова, М. Однієї крові: що спільного в архітектурі і моди. URL: <https://mind.ua/openmind/20193360-odnieyi-krovi-shcho-spilnogo-v-arhitekturi-i-modi>.
2. Грушецька, Ю. Мода та архітектура, як взаємозалежні ідейні напрямки.

URL: <https://uamodna.com/articles/moda-ta-arhitektura-yak-vzaemozalezni-ideyni-napryamky>.

3. Бородкіна, І. М. Симбіоз культурних традицій в архітектурі та моді (частина I) / І. М. Бородкіна, Б. Ю. Бородкіна-Вітер // Архітектурний вісник КНУБА: наук.-вироб. зб. – 2015. – Вип. 5. – Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – С. 44-49.

4. Барна Н. В. Архітектура, дизайн та мода як культурні практики / Н. В. Барна // Культура України. Серія : Культурологія. - 2015. - Вип. 49. - С. 31-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuk1_2015_49_5.

5. Тюрікова, О.М., Погорелов О.А., Особливості реалізації середовищного підходу в художньо-професійній діяльності дизайнерів архітектурного середовища. URL: <http://mx.ogasa.org.ua/handle/123456789/6443>.

6. Bradley Quinn. The Fashion of Architecture. URL: https://archive.org/details/fashionofarchite0000quin_a3v9 7.

7. Brooke Hodge Skin + Bones: Parallel Practices in Fashion and Architecture. URL: <https://archive.org/details/skinbonesparalle0000hodg>.

8. Alla Myzelev. Fashion, Interior Design and the Contours of Modern Identity. URL: <https://archive.org/details/fashioninteriord0000myz>.

9. Caroline Evans. Fashion at the Edge: Spectacle, Modernity and Deathliness URL: https://www.goodreads.com/book/show/590533.Fashion_at_the_Edge.

10. Louise Wallenberg. Fashion and Modernism. URL: https://www.researchgate.net/publication/329415040_Fashion_and_Modernism.

11. Louise Crewe. Wear: Where? The Convergent Geographies of Architecture and Fashion. URL: https://www.researchgate.net/publication/227472485_WearWhere_The_Convergent_Geographies_of_Architecture_and_Fashion

12. Building about the Body: Architecture as Dress. URL: <https://scholarworks.montana.edu/items/20436fe6-8d37-42e6-bb7d-37f9597886f5>.

13. Тюрікова, О. М. Середовищний підхід до формування цілісної особистості // Наука і освіта. – 2005. – № 5 - 6. – С. 144 - 151.

14. Тюрікова, О. М., Сандлер А. К. Архітектурно-технологічні засоби

захисту екіпажів морських суден // The current state of development of world science: characteristics and features: collection of scientific papers "SCIENTIA" with Proceedings of the VII International Scientific and Theoretical Conference, June 14, 2024. Lisbon, Portuguese Republic: International Center of Scientific Research. P. 123 - 126. DOI <https://doi.org/10.36074/scientia-14.06.2024>.

Abstract. *The article explores the impact of architectural styles on the processes of form generation in architectural design and fashion. Through the analysis of stylistically distinct architectural landmarks of the past, the study identifies formal characteristics that are shared by both fashion and architecture. Special attention is given to design strategies of form-making in these fields, considered within the context of sociocultural conditions, lifestyle, and the broader societal framework. The research establishes the cultural foundations of design practices and compositional form-making. It also draws parallels between artistic and visual approaches across various domains of art and design. A student design experiment is presented as a case study, illustrating the implementation of shared stylistic elements in creative academic work.*

Keywords: *style, architecture, design, fashion, art, composition, form generation.*

Науковий керівник: к.п.н., доцент Тюрикова О. М.

Статья отправлена: 07.06.2025 г.

© Тюрикова О. М.